

busdam indigentur : Hæc enim AA. potius exacerbant , & avertunt , quàm ad bonum impelunt. Demum ad utilitatem Auditorum plurimum confert , si materia priùs meditando discutiatur , videaturque , quid , & quando in his , aut illis circumstantijs dicere expediat ? quo populus maximè egeat ? ad quid perdiscendum præprimis capax sit ? Hinc exigua persæpe utilitas est aliorum conciones memoriâ addiscere , & populo proponere ; tum quia materia populo huic non est accomoda ; tum quia non attingit circumstantias præsentis , quibus populo succurrendum ; tum quia stylus altior est , & vulgo minùs ad captum deservit. Studium itaque Pastoris sit , ut , dum similibus utitur , quæ convenientiora sunt , excerpatur , & quod necessarium videret , studiosè simul , & utiliter pro populi sui fructu addat.

CAPUT III.

De modo instituendi parvulos.

24 **Q.** I. *Qua materia parvulis tradenda ?* R. eam pariter esse duplicem , aliam , quæ in cognoscendo , aliam , quæ ad usum , & vitam hominis Christiani dignè instituendam pertinet.

Q. 2. *Quanam sit illa materia , quæ parvulis est cognoscenda , & sciri necessaria ?* R. parvulos præprimis docendos esse dogmata fidei , quæ basis sunt cæterorum. Talia sunt , quæ
neces-

necessaria sunt
delicta de DE
ob quem com
felicitatis
2. De Filio D
pro nobis In
Salvator nos
& de inferno
noscere. his
His cognitis
cellaria nece
& media
preferim
pluribus su
ritentia , &
sufficiat viam
preceptis D
lo per viam
beat. Por
nicam , ut
condiscat. q
de necesse
re opem
aberet. T
tati identide
rem , & qua
enim ; etia
comprehend
suis nosse
rim providis
nimium non
satisverat

necessaria sunt *necessitate medijs* ad salutem, vi-
 delicet de DEO Uno, ac Trino, qui est finis,
 ob quem conditi sumus, & objectum nostræ
 felicitatis in cœlo videndum, & amandum.
 2. De Filio DEI, secunda in Trinitate Persona
 pro nobis Incarnata, qui est Redemptor, &
 Salvator noster. 3. De Cœlo, & præmijs,
 & de inferno, ac pœnis, illis à DEO remun-
 ratore, his à DEO vindice expectandis.
 His cognitio tradenda sunt, quæ sunt ne-
 cessaria *necessitate præcepti*, qualia sunt via,
 & media ad salutem, SS. Sacramenta, ac
 præsertim ea, quæ maximè necessaria, &
 pluribus sunt communia, ut Baptismus, Pœ-
 nitentia, & Eucharistia. Deinde quia non
 sufficit viam scire, & media, instruantur in
 præceptis Divinis, quibus videant, quomo-
 do per viam incedere, & medijs uti de-
 beant. Porrò doceantur orationem Domi-
 nicam, ut tenera hæc ætas à teneris annis
 condiscat, quam non solum deceat, sed pla-
 nè necesse sit, quot diebus Divinam postula-
 re opem, nè extra præceptorum semitam
 aberrat. Tridentini Patres addunt, rudi æ-
 tati identidem inculcandum esse DEI timo-
 rem, & quam majoribus suis debet, obedi-
 entiam; etiamsi enim ambo hæc Decalogo
 comprehendantur; oportet tamen eos di-
 stinctius nôsse id, quod annis illis tam pa-
 rum prævidis magis necessarium est: quod
 nimirum non vivendum sit ipsis suò arbitriò,
 sed reverenter, ac demissè ijs parendum, qui
 tanto

tanto amore de cœlo, & in terra illos regunt, & præsent. Denique ingerendus est parvulis ingens peccati horror, ut vel audito peccati nomine cohorrescant. Et quia primum ferè ætatis immaturæ peccatum esse solet mendacium, plurimum conducit fœditatem hujus vitij inculcare: si enim ad hoc accessus fuerit præclusus, præcludetur eadem operâ aditus ad vitia omnia, ad quæ mendacium vel dux est, vel custos, vel socius. Serviet in hunc finem proposita similitudo, quòd nempe peccatum quodlibet grave animam turpem, & deformem reddat instar dæmonis, gratia verò speciosam instar Angeli. Conducet etiam huc proponere DEUM instar solis ubique præsentis, & malas etiam cogitationes videntis, igne æterno puniendas.

- 62 Q. 3. *An satis sit, si parvuli hæc enumerata, & alia quæ in catecheticis institutionibus continentur, fideli ex memoria reddant? R. nequaquam. Magnus est abusus eorum, qui contenti docuisse symbolum latinè, non explicant populo rudi mysteria fidei, inquit S. v. Parochus. Psittaco similis parvulus, qui catechesim recitare novit, quod memoriâ tenet, non intelligit. Explicanda sunt proinde singula, & quidem ad facilem captum; in quem finem servient similitudines, & comparationes ex typo datis institutionibus Catecheticis excerptæ.*

Q 4. Quid agendum, si parvuli institutionem catecheticaam refugiant? 27
R. præter auxilium, & vim coactivam à dominio, ubi fuerit imploratum, subsidium petendum à Parentibus, & Patribus, Matribusque familias, quorum obligatio tum extra, tum pro concione identidem est explicanda, & inculcanda. Serviet in hunc finem Parentibus ob oculos ponere fructum, & solatia è prolium bona, damna verò, & desolationes ex mala institutione oriri solita. Si placidi hi modi, ac mites non profuerint, duriores adhibendi; talis est minari, quòd sacra mysteria illis neganda sint, ac re ipsa illa subtrahere, & negare, cùm in tanta diu ignavè se gesserint ingenti suo, & liberorum damno. Quòd si Pastor suã industriã obtinuerit, ut Parentes ipsi liberos suos ad doctrinam sacram manuducant, solatium sui laboris capere poterit non modicum; videbit enim, & id, quod adhuc in ipsis Parentibus rude est, salubriter excoli, & liberos tanto amplius Parentum exemplo, & ope erudiri.

Q 5. Quis modus in agendo cum parvulis adhibendus? 28
R. modus hic suavis esse debet, & mitis; laudibus potiùs, promissis, & præmijs alliciendi sunt, quàm verborum aculeis, & invectivis. Inde hallucinantes non traducendi ut stupidi, non increpandi, non terrendi; minimè verò manus in illos corripitendos armanda: nimirum schola hæc, ut promptos habeat discipulos, crudelis esse
R. P. Herzig Man. B non

non debet, nec inhumana. Exemplo fit Salvatoris cum parvulis agendi modus: *complexus eos, & manus imponens super illos, benedicebat eos.* Marc. 10. v. 16. Quare cum inquietos aliquos compescere necesse fuerit, id muneri Parochus alteri cedat, nè unquam exasperare frontem ipse debeat. Ipse id unumaget, ut bene animatos in se conservet, quos instruere cupit.

29 Q. 6. *Quid agendum, si tanta institutorum sit multitudo, ut Parochus non sufficiat?* R. utendum est ope eorum, qui in dogmatis instruendis bene eruditi existimantur; qui tamen monendi, ut & ipse mites se, & benignos exhibeant. Curet quoque, ut parvuli commodè affideant, nisi cum querenti respondent, juxta monitum Augustini; ordo decens audientium distractiones, & instruensis fastidium multùm imminuet, aut penitus auferet.

30 Q. 7. *Quæ muneris huius pastoralis, tametsi non debita, nullùm nihilominus lucrosa addi possint?* R. ingentis emolumenti fuerit, si Parochus curas suas, & industrias Magistro literario junxerit. Quod primum suavitè dæmon Juliano Apostatæ, ad Religionis Christianæ memoriam abolendam, istud fuit: claudere scholas omnibus Magistris Christianis. Curandum præterea sedulò, ut muneris scholari quàm aptissimi præficiantur, & qui iis ornati sunt dotibus, quas vel Ethnici in ætate teneræ Magistro desiderabant, qui videlicet

delicet nec vit
l. 2. c. 2. Ne
Patrem parv
nit, acque
aspectu, d
plo dictu Sal
fuit parvula
Magnum præ
turus est in reg
nes oricula a
rma. Frustra
& regere poss
dunt.
C
De abe
Q. 1. An
Q. 2. An
Q. 3. An
Q. 4. An
Q. 5. An
Q. 6. An
Q. 7. An
Q. 8. An
Q. 9. An
Q. 10. An
Q. 11. An
Q. 12. An
Q. 13. An
Q. 14. An
Q. 15. An
Q. 16. An
Q. 17. An
Q. 18. An
Q. 19. An
Q. 20. An
Q. 21. An
Q. 22. An
Q. 23. An
Q. 24. An
Q. 25. An
Q. 26. An
Q. 27. An
Q. 28. An
Q. 29. An
Q. 30. An
Q. 31. An
Q. 32. An
Q. 33. An
Q. 34. An
Q. 35. An
Q. 36. An
Q. 37. An
Q. 38. An
Q. 39. An
Q. 40. An
Q. 41. An
Q. 42. An
Q. 43. An
Q. 44. An
Q. 45. An
Q. 46. An
Q. 47. An
Q. 48. An
Q. 49. An
Q. 50. An
Q. 51. An
Q. 52. An
Q. 53. An
Q. 54. An
Q. 55. An
Q. 56. An
Q. 57. An
Q. 58. An
Q. 59. An
Q. 60. An
Q. 61. An
Q. 62. An
Q. 63. An
Q. 64. An
Q. 65. An
Q. 66. An
Q. 67. An
Q. 68. An
Q. 69. An
Q. 70. An
Q. 71. An
Q. 72. An
Q. 73. An
Q. 74. An
Q. 75. An
Q. 76. An
Q. 77. An
Q. 78. An
Q. 79. An
Q. 80. An
Q. 81. An
Q. 82. An
Q. 83. An
Q. 84. An
Q. 85. An
Q. 86. An
Q. 87. An
Q. 88. An
Q. 89. An
Q. 90. An
Q. 91. An
Q. 92. An
Q. 93. An
Q. 94. An
Q. 95. An
Q. 96. An
Q. 97. An
Q. 98. An
Q. 99. An
Q. 100. An

delicet nec vitia habeant, nec ferant. Quint.
 l. 2. c. 2. Nec terrebit labor, si Pastor velus
 Patrem parvulorum se esse debere memine-
 rit, atque hoc affectu eos complexus suo
 aspectu, & inspectione non privaverit, exem-
 plo ductu Salvatoris, cujus sollicita vox:
finite parvulos venire ad me. Marci 10. v. 14.
 Magnam præterea felicitatem Pastor exper-
 turus est in regendo grege sibi credito, si om-
 nes oviculæ à teneris annis ejus voci assueve-
 rint. Frustrà sibi promittet, quòd ducere,
 & regere possit adultos, qui adolescentes non
 duxit.

C A P U T IV.

De aberrantium reductione.

Q. 1. *An obligatio Parochi se etiam ex-
 tendat ad corrigendos, reducendos-
 que aberrantes?* R. affirmativè. *Ad hoc,*
 verba sunt August. de Civit. DEI l. 5. c. 9
*Speculatores, hoc est, populorum prepositi con-
 stituti sunt in Ecclesiis, ut non parcant objur-
 gando peccata.*

Q. 2. *An Parocho in errata subditorum
 inquirendum?* R. non satisfacere eum muneri
 suo, si tantùm ea corrigit, quæ casu ad illum
 perferuntur; sed debet etiam, quantum ho-
 nesti ratio patitur, inquirere, ut providere
 possit; *qua enim,* sensus est D. Gregorij apud
 Valent. 2. 2. Disp. 3. q. 10. p. 2. *potest esse pastoris
 excusatio, si luxuriosos comedat, & pastor nescit.
 Qui habet spiritualiter curā alienius, debet eñ*
 B 2 *inqui-*